

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 23 marca 2011 r.

**Pani
Irena Koczwara
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Lubomi**

LKA-4100-02-08/2011/P/10/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubomi, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „OPS”, powiązań budżetu jednostki samorządu terytorialnego z budżetem państwa w zakresie wybranych dochodów i wydatków w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 28 lutego 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z zastrzeżeniami działalność Ośrodka w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Ośrodek realizował zadania Gminy Lubomia wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów². Na koniec 2010 r. zaległości z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych (ZA) i świadczeń z funduszu alimentacyjnego (FA) wyniosły 441.020 zł (wraz z odsetkami), w tym 207.071 zł (47 %) nadal stanowiły zaległości z tytułu ZA.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7,, zwana dalej „ustawą o pomocy”

Szczegółowej analizie poddano zaległości 30, spośród 47, dłużników alimentacyjnych o największym zadłużeniu, wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r., na kwotę łączną 339 140 zł, w tym 24.178 zł odsetek. W stosunku do ww. dłużników OPS podejmował działania zmierzające do wyegzekwowania należności. W badanej próbie podejmowano takie czynności, stwierdzając, że:

- w okresie objętym kontrolą każdorazowo informowano: dłużnika o przyznanych świadczeniach z FA oraz o wydaniu decyzji orzekającej o obowiązku zwrotu należności, a właściwego komornika oraz organ właściwy wierzyciela o podjętych działaniach i ich efektach,
- po zakończeniu okresu świadczeniowego wydawano decyzje administracyjne w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z FA. W latach 2009 i 2010 wystawiono odpowiednio 12 i 25 takich decyzji, z czego 7 z nich nie doręczono skutecznie. W czterech decyzjach, do końca 2010 r., nie ustalono adresu dłużnika, pomimo podejmowanych działań. W dwóch przypadkach wydano decyzje dopiero w styczniu 2011 r., pomimo że, stosownie do art. 27 ust. 2 ustawy, organ właściwy wierzyciela wydaje decyzje po zakończeniu okresu świadczeniowego (tj. po 30 września danego roku). Przyczyną opóźnień było ustalanie adresu dłużnika,
- dłużników wzywano do osobistego stawienia się, celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy,
- do dłużników wysłano upomnienia, o których mowa w art. 15 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*³, jednak upomnienia przesłano dopiero 25 stycznia i 19 lutego 2010 r. oraz 20 i 21 stycznia 2011 r., a okres wystawienia upomnienia od daty wydania decyzji wynosił średnio 100 dni (od 70 do 117 dni), podczas gdy - zgodnie z art. 6 ww. ustawy oraz stosownie do § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w *sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*⁴ - OPS miał obowiązek systematycznej kontroli terminowości zapłaty zobowiązań, a w przypadku braku wpłaty winien wysłać niezwłocznie do zobowiązanego upomnienie. Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka, opóźnienia i „aktywność” w tym zakresie wynikała z faktu nakładania się w tym samym czasie

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 229 poz.1954 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2001 r. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

obowiązków w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu i działań windykacyjnych,

- ewidencję upomnień prowadzono wg zał. nr 3 rozporządzenia w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, za wyjątkiem zamieszczania danych dotyczących rodzaju i kwoty należności,
- Ośrodek w 2010 r. sporządził, przekazał i zaewidencjonował 13 tytułów wykonawczych, podpisanych przez Wójta Gminy (jako organ wierzyciela). NIK zwraca uwagę, że do zakończenia niniejszej kontroli OPS nie przekazał tytułów wykonawczych (do decyzji o zwrocie za 2010 r.), podpisanych przez Wójta 18 lutego 2011 r.,
- w 7 przypadkach OPS wystąpił z wnioskiem o ściganie za przestępstwo, określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*⁵, a w 4 przypadkach złożono wniosek do Starosty o zatrzymanie prawa jazdy.

W wyniku podjętych przez Ośrodek w 2010 r. działań wobec dłużników alimentacyjnych, pięciu dłużników dokonało wpłat w wys. 25.652,21 zł, urząd skarbowy wyegzekwował łącznie 3.006,25 zł, sześciu dłużników rozpoczęło spłaty zadłużenia, a w trzech przypadkach egzekucja sądowa stała się skuteczna i wierzycielki nie pobierają świadczeń z funduszu. Uzyskane dochody budżetowe, związane z realizacją ww. zadań, w łącznej wysokości 39.522,29 zł, przekazano na rachunek Urzędu Gminy w Lubomiu.

2. W okresie objętym kontrolą nie podejmowano decyzji w sprawie umorzeń, zaniechań poboru, odroczeń należności oraz rozłożenia na raty z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
3. W 2010 r. wypłacono 147.671 zł świadczeń z FA, co odpowiadało wysokości planowanych wydatków na te świadczenia. Otrzymywane w okresie objętym kontrolą przez Ośrodek dotacje z budżetu państwa w pełni pokryły potrzeby na bieżącą wypłatę świadczeń. Szczegółowej analizie poddano 15, spośród 61, rozpatrywanych w 2010 r. spraw (dla których wydano stosowne decyzje) i stwierdzono, że wszystkie osoby, ubiegające się o prawo do świadczeń z FA, spełniały warunki do uzyskania tego świadczenia, a prawo do świadczeń alimentacyjnych ustalono na właściwy okres świadczeniowy. Wnioski były zgodne z art. 15 ust. 3 ustawy o pomocy. We wszystkich przypadkach określono odpowiednią wysokość świadczenia. Wszystkie wypłaty świadczeń zrealizowano terminowo i w ustalonej kwocie.

⁵ Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.

4. W OPS prowadzono ewidencję dłużników alimentacyjnych z tyt. FA za pomocą programu komputerowego *Sfinks*. Natomiast nie prowadzono ewidencji dłużników ZA, w sposób umożliwiający pełną identyfikację w zakresie rodzaju, okresu oraz kwot zaległości. Nie prowadzono także szczegółowej ewidencji analitycznej dla konta 221 w sposób określony w § 14 ust 1 pkt 3 (załącznik nr 3) rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie *szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej*⁶, według dłużników i podziałek klasyfikacji budżetowej. Odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości, zgodnie z art. 53 ustawy o finansach publicznych, ponosi Pani Kierownik i Główna księgowa OPS. W trakcie niniejszej kontroli podjęto działania w celu stworzenia wymaganych ewidencji.

Opisane powyżej zaniechania spowodowały, że Główna księgowa, sporządzając w 2010 r. kwartalne sprawozdania Rb-27 ZZ, w pozycji należności oraz należności pozostałe do zapłaty podawała nieprawidłowe dane w dziale 852, rozdziale 85212 § 980 (a tym samym dane łączne), zawyżając o 22.514,18 zł należności dotyczące zaliczek z FA. Dopiero w wyniku korekty sprawozdań, dokonanej w trakcie niniejszej kontroli⁷, wprowadzono prawidłowe dane w tym zakresie.

Ponadto w ww. sprawozdaniach nieprawidłowo ujmowano kwoty *dochodów przekazanych* do Urzędu Gminy w ww. rozdziale, niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej (konto 222), oraz wypełniano kolumnę *dochody potrącone na rzecz jednostek samorządu terytorialnego*, pomimo że kolumny tej w jednostce realizującej zadanie nie należy wypełniać, zgodnie z instrukcją do sprawozdania w zał. nr 39 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie *sprawozdawczości budżetowej*⁸

Stwierdzono również, że sprawozdania Rb-28 S za kwiecień 2010 r. przekazano do Urzędu Gminy z opóźnieniem 7 dni, z naruszeniem terminu wynikającego z załącznika nr 44 do ww. rozporządzenia.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*⁹, nieterminowe przekazanie sprawozdania z wykonania

⁶ Dz. U. Nr 128 poz.861

⁷ 21 lutego 2011 r.

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 20, poz. 103

⁹ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

procesów gromadzenia środków publicznych albo wykazania w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych (art. 18 ust. 2).

5. NIK ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Ośrodek dotacji celowych z budżetu państwa na zadania związane z usuwaniem skutków powodzi, które miały miejsce w 2010 r. Jak ustalono OPS wykorzystał na wypłatę zasiłków celowych kwotę 764 125 zł. Weryfikacji strat powodziowych dokonywała komisja ds. szkód, co pozwoliło m.in. na wypłaty zasiłków w niższych kwotach niż zakładano we wstępnym okresie szacowania strat powodziowych. Rzetelnie weryfikowano wnioski o zasiłki. Ponadto, w ramach pomocy rolnikom, wypłacono 42 000 zł.
6. W 2010 r. OPS był beneficjentem projektu realizowanego z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej pn.: „Aktywna Integracja Społeczna i Zawodowa na terenie gminy Lubomia”, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem Programu było m.in.: upowszechnienie aktywnej integracji społecznej i zawodowej na terenie gminy Lubomia, pozwalających osobom bezrobotnym (co najmniej 15 mieszkańców gminy) na wejście na rynek pracy; udzielenie wsparcia psychologicznego; minimalizacja skutków długotrwałego bezrobocia oraz przełamanie izolacji społecznej. Na realizację Projektu wydano w 2010 r. kwotę 121 639,45 zł. W wyniku analizy 20 % wydatków stwierdzono, że środki finansowe wydano zgodnie z przeznaczeniem. W dniu 12 stycznia 2011 r. OPS przekazał do Wydziału Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego rozliczenie otrzymanych w 2010 r. środków finansowych.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. ***Terminowe sporządzanie upomnień i przekazywanie tytułów egzekucyjnych w sprawie zwrotu należności przez dłużnika alimentacyjnego.***
2. ***Prowadzenie rejestrów upomnień w wymaganej szczegółowości.***
3. ***Prowadzenie wymaganej ewidencji analitycznej do konta 221.***
4. ***Rzetelne sporządzanie sprawozdań i terminowe przekazywanie sprawozdań do Urzędu Gminy.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Kierownik, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.